

Pregled pustovanj nadaljujemo v Sloveniji, in sicer v **Brkinih**, ki se tudi s pustnim dogajanjem navezujejo na sosednjo pokrajino **Čičarijo**. Skupina najbolj značilnih brkinskih šem se imenuje ŠKOROMATI; obhode ali 'poberijo' izvajajo na pustno soboto v **Hrušici** (in okoliških vaseh), pred tem tudi v **Podgradu**, na pustno nedeljo pa je velika karnevalska prireditev z nastopom vseh škoromatov v **Ilirski Bistrici**, skupaj s podstenjskimi FJHTARJI, vrbiškimi, vrbovskimi, pregarskimi, hujskimi in brdanskimi ŠJMAMI, tudi z žejanskimi ZVONČARI iz okolice **Reke** na Hrvaškem in drugimi povabljenimi skupinami. Lokalne brkinske skupine se imenujejo *škoromati* ali samo *šjme*. Največje skupine so v **Hrušici** *škoromati sez zguonci*, v **Podgradu** *zgončarji* in v **Sabonjah** *grdelini*. Njihovo temeljno razpoznavnost oblikuje visoka, s papirnatim cvetjem okrašena kapa. Nekateri škoromati imajo lesena naličja, drugi si obraze namažejo s sajami. Osrednji in visokorasli lik

posamezne skupine je strašljivi, v črnino oblečeni *kleščar*, ki je edini pravi škoromat, ki teka in skače ter lovi žrtve z velikimi lesenimi kleščami. Vsakega, ki ga (ali jo) ujame, namaže s sajami. Ta šema je unikatna po svoji pojavi in delovanju ter ima različna imena. V Hrušici se imenuje *škópit*, v **Podgradu** *kliščar* ali *ceradar*, v **Sabonjah** *afar*, v **Javorju** *klamfar*, v **Obrovu** *skuopljar* idr. Posamezne skupine sestavlja še več drugih šemskih likov. Pomembno in častno vlogo ima poberin, ki pri gospodinjah pobira pustne dobrote. Na koncu sprevoda ponavadi stopata dva fanta z privezano desko na hrbtih. Na deski je šaljiv napis, namenjen neporočenim dekletom, npr.: »Pust je prišou, repa ni. Ča si revica čekala, da si ga nisi ušafala?« Iz nabranih dobrot pripravijo pustno pojedino, pusta pa obsodijo kot krivca za vse neumnosti in zažgejo na pepelnično sredo.

Omeniti je treba še VRBIŠČE ŠJME iz vasi **Vrbica**, le nekaj kilometrov od Ilirske Bistrice. Njihovo nastopanje izvira iz 30. let 20. stoletja; posebno je v tem, da maskiranci med obhodom po vasi ne pobirajo darov. To delo opravijo našemljeni posamezniki, vendar šele na pustni torek. Druga njihova posebnost je v tem, da med obhodom na pustno nedeljo noben našemljenec ne sme spregovoriti, ampak se lahko sporazumevajo le s kretnjami. Skupino sestavljajo črne in bele šeme, ki si obraze zakrijejo z usnjenimi maskami. Med črnimi maskami izstopata *beli in črni lovec*, pust pa je *napeštanc*. Bele šeme predstavlja nekaj parov v belih oblačilih in se jih nihče ne sme dotakniti.

Nekaj posebnega med našimi pustnimi skupinami je CERKLJANSKA LAVFARIJA; ne le zaradi izjemnih lesenih naličij in oblačil, pretežno iz naravnih gradiv, ampak tudi zaradi geneze. Od konca 1. do konca 2. svetovne vojne, ko je bilo **Cerkno** pod Italijo, je to posebno šemljenje popolnoma zamrlo. Leta 1956 so ga po spominih nekaterih posameznikov ponovno oživili in za



Ta pjan, lik iz cerkljanske lavfarije, ki je nastal po obnovitvi leta 1956.

Ta terjasta, lik iz cerkljanske lavfarije.



Ta koševa, lik iz cerkljanske lavfarije.



Ta pjan in ta pjana, lika iz cerkljanske lavfarije.

njegovo nadaljnje vsakoletno dejavnost je skrbel Lavfarski odbor v okviru krajevnega turističnega društva. Najprej so izdelali štirinajst pustnih likov, pozneje se je njihovo število povečalo na petindvajset (s šestindvajsetimi maskami). Leta 1988 so se v delo cerkljanske lavfarije vključili mlajši zanesenjaki in leta 1990 ustanovili **Društvo Lavfarija Cerkno**. Leta 1991 so na predlog Mestnega muzeja v Idriji razglasili cerkljansko lavfarijo za premični kulturni spomenik. To je pomenilo tudi trdnejše in predvsem strokovne okvire za varovanje te izjemne pustne kulturne dediščine.

Današnje pustno dogajanje v Cerknem je torej povezano z dvema temeljnima konceptoma. Najprej je tukaj vsakoletni nastop vseh temeljnih oz. tradicionalnih likov iz lavfarske skupine. Na nedeljski prireditvi sredi Cerknega se jim pridružijo novodobni šemski liki in manjše skupine, ki poskušajo šaljivo in kritično pojasnjevati